

LEWIS CARROLL

Alice în Țara Oglinzilor

Traducere și note de Magda Teodorescu

Prefață de Lucian Pricop

EDITURA CARTEX 2000

CUPRINS

<i>Prefață</i>	7
<i>Notă asupra traducerii</i>	10
<i>Prefața autorului</i>	14
Casa din oglindă	19
Grădina florilor vii	29
Insectele din Oglindă	39
Ciripoi și Ciripici	49
Lâna și apa	61
Humpty Dumpty	72
Leul și Unicornul	84
„Este născocirea mea“	93
Regina Alice	107
Scuturarea	122
Trezirea	123
Cine a visat?	124

Victorian & Baroc & Absurd

Spunem frecvent despre *Aventurile lui Alice* (*Alice în Țara Minunilor*, publicată pentru întâia oară în 1865, și *Dincolo de oglindă și ce-a găsit Alice acolo*, din 1871) că sunt unele dintre cele mai cunoscute texte ale literaturii pentru copii. Totuși, Lewis Carroll, autorul acestor cărți de ficțiune cu adresabilitate inițial juvenilă, a reușit să seducă și cititori adulți.

Imaginației scriitorului britanic i se recunosc de către istoria literaturii universale paternitatea pentru absurdul scenelor de ficțiune și fertilitatea acesteia pe teritoriul culturii moderne și contemporane. O mărturie a acestei canonizări este traducerea și circulația celor două cărți în Statele Unite, Germania, Franța și, de altfel, în mai toate arealurile lingvistice. Cotitura de adresabilitate, care este și una interpretativă, este localizabilă în lectura suprarealiștilor, care l-au transformat pe scriitorul englez de secol al XIX-lea într-o referință pentru un nou fel de a gândi și de a scrie, unul fondat pe distrugerea convențiilor. În *Antologia umorului negru* (1940), André Breton atribuie ideea de ruptură față de literatura „veche” operei lui Lewis Carroll, pe care-l vede drept fondatorul unei noi școli, iar elementul de segregare între etapele istorice este tocmai jocul între fidelitatea față de morala victoriană și infidelitatea prin subversiune naturală. Este revolta revoltatului care nu înțelege de ce se opune, e un act de răzvrătire în numele unei etici care subminează constrângerile.

Duplicitatea literară a lui Lewis Carroll îl face, azi, să penduleze între statutul de scriitor pentru copii și cel de scriitor pentru scriitori, iar recunoașterea operei carrolliene este dublată de o fascinație pentru tână eroină, o figură reinventată din timp în timp, ca orice mit modern.

Văzută ca o prelungire pentru prima carte, *Alice în Țara Oglinzilor* este de fapt o producție romanescă autonomă. Desigur, ne întâlnim tot cu Alice, tot cu răsturnări de situație și dezechilibrări ale firescului, dar senzația de confuzie și evaziunea sunt mult mai puternice. Găsim acel nonsens (atribuit popular englezilor), care împinge logica până la granițele sale formale; sunt prezente multe jocuri de cuvinte, de multe ori intraductibile în limba română, dar pentru care Magda Teodorescu, ce oferă o nouă versiune a textului carrollian, a găsit echivalențe în spiritul ciudăteniei ireale a acestei proze.

Dacă acceptăm totuși ideea prelungirii este pentru că tonul autorului este același, oferind doar aparent aventurilor acestei fetițe curioase spațiu de manevră autonom. De fapt, aici e paradoxul care favorizează trecerea dinspre convenție spre: regulile unui joc de șah.

Pasiunea pentru matematici a lui Lewis Carroll este afirmată într-un mod mult mai explicit decât în primul roman, și este provocator intelectual să descoperi cu câtă imaginație regulile și piesele de șah sunt integrate în narațiune.

O altă pistă de lectură, frecventată de specialiștii în literatură modernă, a fost cea psihanalitică, discutându-se cu instrumentar freudian întâlnirea dintre copil și lumea adulților. Această confruntare rivalizează ingenuitatea și malformările educației, Alice având drept încercări intersecția cu discursuri care validează teza arbitrarului limbii.

Dimensiunea onirică, care se observă de la primele pagini ale cărții, infuzează o straniețate care a făcut mulți emuli, dar creează și un etaj metafizic. Astfel, Ciripoi și Ciripici sugerează că Regele Roșu, care doarme, visează de fapt la Alice, și că Alice nu există; o idee care va fi preluată în concluzie: de la cine este povestea de pe cealaltă parte a oglinzii visului? Alice, sau Regele Roșu?

Copiii care vor citi textul lui Lewis Carroll pentru prima dată vor fi surprinși să afle că multe dintre elementele din desenul animat creat de Walt Disney în 1951 provin din acest al doilea roman și nu din primul: întâlnirea cu florile, Ciripoi și Ciripici, povestea despre stridiile mici etc. Personajele includ, de asemenea, oul Humpty Dumpty, cunoscut tuturor copiilor anglo-saxoni.

Deoarece *Alice în Țara Oglinzilor* este un joc de șah gigantic între piese albe și roșii, este spre profitul esteticului să vedem în contrastul dintre aceste două culori tensiunea simbolică a cromaticului, el însuși

având o forță generatoare a frumosului, care sublimează umorul și reveria și chiar inerția suprarealistă a narațiunii.

O altă poziționare care poate angaja cititorul într-o lectură comparatistă trimite către ideea apocalipsei convenției auctoriale. Alice este autorul acestei lumi, ea este cea care trebuie să facă față imprevizibilului, așa cum creatorul textului trece printr-un câmp minat de stereotipuri, calcuri greu de evitat, supralicitări metaforice etc. În siajul acestei interpretări sunt ușor de reperat teme/motive din registrul baroc: oglinda, metamorfozele, labirintul, lumea inversată, grotescul, surâsul întrerupt de oroare etc. Elementele coșmarești din rătăcirile lui Alice o pun deseori într-o specifică barocului atmosferă de neliniște și derută; totuși Alice își păstrează curtenia în relațiile cu regi sau regine, dar și cu șoareci și cu râme, ceea ce plasează victorian trama rezultată din dorința și împotrivirea față de răsturnarea convențiilor social-etice. În egală măsură, toate aceste scurtcircuitări ale unui discurs firesc creează ficțiunea, care, mereu când a trecut dincolo de momentul istoric în care a fost generată, a părut a ține de literatura absurdului.

Lucian Pricop